

POOLONISTYK

CZASOPISMO DLA NAUCZYCIELI

styczeń/grudzień 6/2017 (21)

ISSN 0551-3707 ■ INDEKS 369357 ■ 543 (LX) CENA 45 zł

**egzaminy
zewewnętrzne**

z udziałem konsultanta CKE

tekst kanoniczny

praca z lekturą
wykorzystaniem
audiobooka i piosenki
literackiej

**Współczesna
kultura
YouTube**

patentów
aktywizowanie
współczesnego ucznia

Interdyscyplinarność

to recepta na skuteczną
realizację podstawy
programowej

Forma i treść

W edukacji literackiej

REKOM

R A
JĘZYKA
PRZY PRE

TERAZ
poezja

Małgorzata Budzik

Ile wiemy o sobie?

Scenariusz zajęć dla uczniów szkoły ponadpodstawowej

Cele ogólne

Na lekcji wśród uczniów są kształtowane, wzbogacane oraz doskonalone umiejętności: czytania, analizowania, interpretowania współczesnego tekstu poetyckiego, formułowania i uzasadniania własnych sądów, argumentacji na temat dzieła literackiego, udzielania konstruktywnej informacji zwrotnej oraz budowania oceny koleżeńskiej, dokonywania ewaluacji: własnego procesu uczenia się oraz nabywania umiejętności

Cele operacyjne

Uczeń na lekcji:

poznaje sposoby kreowania sytuacji lirycznej w tekście poetyckim,
rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego,
poznaje formę informacji zwrotnej oraz szkicu interpretacyjnego

Uczeń po lekcji potrafi:

interpretować treści utworu literackiego na różnych płaszczyznach,
określić problematykę tekstu oraz jej związek z kontekstami,
sformułować komentarz w formie IŻ oraz szkic interpretacyjny

Uczeń w czasie lekcji:

dostrzega potrzebę kształtowania własnej wrażliwości poznawczej i estetycznej w obcowaniu z literaturą piękną,
odczytuje utwór w kontekście własnych doświadczeń,
rozumie wartość i znaczenie konstruktywnej informacji zwrotnej

Metody i techniki dydaktyczne

Pogadanka heurystyczna, wymiana w parach, metoda niedokończonych zdań, pytania wspierające proces uczenia się, metoda praktyki pisarskiej, feedback

Formy pracy

praca w parach,
praca w grupach,
praca zespołowa

Środki i pomoce dydaktyczne

KARTA PRACY: Pytania wspierające proces uczenia się
ĆWICZENIA: Zestaw ćwiczeń oraz zadań domowych nawiązujących do tematyki lekcji

Literatura pomocnicza

Bąbel P., *Kształtująca ocena oceniania kształtującego*, „Psychologia w Szkole” 2007, nr 4
Bortnowski S., *Dylematy oceniania*, „Język Polski w Szkole” 2004/2005, nr 3
Harmin M., *Duch klasy. Jak motywować uczniów do nauki?*, Warszawa 2005
Kozak W., *Pułapki oceniania*, „Dyrektor Szkoły” 2004, nr 4
Sterna D., *Czy ocenianie kształtujące się opłaca?*, „Psychologia w Szkole” 2007, nr 3
Stróżyński K., *Ocenianie jako akt komunikacji*, „Polonistyka” 2003, nr 4
Wlazło S., *Ocenianie kształtujące pomaga zmieniać szkołę*, „Dyrektor Szkoły” 2008, nr 2

Przebieg lekcji

Faza wstępna:

- Rozpoczęcie zajęć od zbudowania pozytywnej atmosfery, która zapewni uczniom poczucie bezpieczeństwa, wpłynie korzystnie na ich uwagę i koncentrację oraz zmotywuje do słuchania siebie nawzajem. Zachęcenie uczniów, aby podzielili się ze sobą tym, co nowego lub interesującego zdarzyło się w ich życiu, to dobry początek każdej lekcji. Przykładowe pytania w rundce z wyboru:
  - Co dzisiaj Cię ucieszyło?
  - Jaki sukces ostatnio osiągnęłaś?
- Ukierunkowanie uczniów na temat lekcji, czyli druga próba udzielenia odpowiedzi na postawione w tytule zajęć pytanie. Metoda prezentacji siebie w formie niedokończonych zdań ma na celu ukierunkowanie uczniów, wsparcie w poszukiwaniu odpowiedzi, pomoc w samodzielnym i właściwym formułowaniu wniosków, skłonienie do autorefleksji, motywowanie do zdobywania nowych doświadczeń. Jest to znana prosta metoda praktykowana na co dzień w szkole. Wystarczy użyć kilku zdań zaczynających się od określonych pojęć, zwrotów, słów kluczowych, pytań i gotowe. Przykładowe zdania:
  - Ludzie lubią mnie za...
  - Jestem dobry w...
  - Muszę popracować nad...
  - Zależy mi na...
  - W innych szczególnie cenię...
  - Zwracam uwagę na...
  - Nie chcę pracować jako...
  - Marzę o...
  - Lubię gdy...
- Wspieranie procesu uczenia się, czyli wymiana doświadczeń w parach. Uczniowie prowadzą rozmowę w oparciu o poniższą instrukcję (w parach). Pytania są zadawane w dwie strony, uczniowie zamieniają się rolami. Jako podsumowanie ćwiczenia pojawia się trzecia próba udzielenia odpowiedzi na postawione w tytule zajęć pytanie.
Lista pytań:
  - Opowiedz o sytuacji, w której nauczyłaś/nauczyłeś się czegoś wartościowego, ważnego w Twoim życiu.
  - Kiedy to było?
  - Czego się nauczyłaś/nauczyłeś?
  - W jaki sposób przebiegał proces uczenia się?
  - Z jakich zasobów korzystałaś/korzystałeś?
  - Jakie zasoby odkryłaś/odkryłeś w sobie dzięki tej sytuacji?
  - Co stało się możliwe dzięki temu doświadczeniu?
  - Kim się stałaś/stałeś w związku z tą sytuacją?
  - Jaką główną wartość to doświadczenie wniosło do Twojego życia?
  - Za co możesz sobie podziękować z perspektywy dnia dzisiejszego?

Faza realizacyjna:

- Wysłuchanie przez uczniów wzorcowo odczytanego wiersza Wisławy Szymborskiej pt. *Minuta ciszy po Ludwice Wawrzyńskiej* i próba jego zespołowej interpretacji metodą pogadanki heurystycznej. Uczniowie udzielają odpowiedzi na zapisane na tablicy pytania: Co czujesz po wysłuchaniu tekstu? Jaki obraz wydarzeń widzisz? Czyją historię usłyszałaś/usłyszałeś? Kto zyskał, a kto stracił i co? Jaka mądrość płynie dla Ciebie z tej historii? Co możesz zrobić już dzisiaj z wiedzą, którą właśnie zdobyłaś/zdobyłeś?
- Ułożenie w grupach kryteriów sukcesu do pracy pisemnej w formie szkicu interpretacyjnego wiersza Szymborskiej. Zostaje określony cel: napiszę szkic interpretacyjny nt. *Tyle wiemy o sobie, ile nas sprawdzono* oraz pytanie kluczowe – Jaką wiedzę ma sobie każdy z nas? oraz KSU – Kryteria Sukcesu Ucznia: formułuję tezę interpretacyjną i inne.
- Zredagowanie w grupach prac pisemnych w formie szkicu interpretacyjnego wiersza. Uczniowie odnoszą się w swojej pracy do ustalonych kryteriów sukcesu.
- Zapisanie w grupach konstruktywnych informacji zwrotnych do pracy kolegów/koleżanek z grupy. Jej celem jest pozytywne wzmocnienie w formie oceny koleżeńskiej. Pozwala to docenić pracę ucznia, co stanowi naturalny i najlepszy motywator do nauki. Nie są to zwykłe pochwały, a konkretne informacje nawiązujące do ustalonych wcześniej kryteriów sukcesu. Zadanie wykonane zgodnie z formularzem IZ. Uczeń zostaje doceniony za swoją pracę, dowiaduje się, co dobrze byłoby w niej zmienić, w jaki sposób ma to zrobić oraz jakie ma perspektywy rozwojowe w danym obszarze. Ważne, aby pozytywów było więcej niż negatywów. Informacja zwrotna to wyzwanie.
- **CO JEST DOBRE?** Wyszczególnienie i docenienie dobrych elementów w pracy, co i w jakim zakresie zostało wykonane prawidłowo, które kryteria sukcesu zostały spełnione:
  - Mocną stroną Twojej pracy jest....
  - Zrobiło na mnie wrażenie....
  - Doceniam szczególnie....

- *Dobrze wykonałeś...*
- *Podoba mi się, że...*
- *Uważam, że możesz być zadowolony/dumny...*

CO WYMAGA POPRAWY? Identyfikowanie błędów, co i w jakim zakresie jest nieprawidłowe, które kryteria sukcesu nie zostały spełnione i wymagają korekty, komunikowanie, co wymaga poprawy lub dodatkowej pracy:

- *Zauważyłam błąd w...*
- *Usterki, które ujrzałam...*
- *Dostrzegam, że w pracy brakuje...*
- *Niedostatki w pracy to...*

JAK NAD TYM PRACOWAĆ? Podanie instrukcji, w jaki sposób dokonać poprawy błędów, jak szukać poprawnych rozwiązań, co i jak dobrze byłoby zmienić: *zwróć uwagę...*, *popraw...*, *porównaj...*, *skoryguj...*, *zastąp...*, *zmień...*, *przekształć...*, *nanieś poprawki...*

CO ROZWIJAĆ? Wskazanie kierunku, w którym uczeń może dalej podążać, wskazanie alternatywnych/nowych pomysłów, metod, form pracy: *zachęcam do...*, *zobacz...*, *zajrzyj...*, *spróbuj...*, *poszukaj...*, *co myślisz o...*, *proponuję, abyś...*, *myślę, że mogą cię zainteresować...*

- Sprawdzenie w grupach, czy napisane IZ do prac pisemnych kolegów zawierają wszystkie elementy oceny koleżeńskiej. Uczniowie odpowiadają na pytania do komentarzy IZ:
  - *Czy zwracałeś/zwracałaś się do kolegi/koleżanki po imieniu?*
  - *Czy napisałeś/napisałaś na początku jakąś pochwałę, jakiś komplement?*
  - *Czy Twój komentarz dotyczył pracy kolegi/koleżanki (a nie samego kolegi/koleżanki)?*
  - *Czy w Twojej ocenie jest więcej uwag pozytywnych niż negatywnych?*
  - *Czy do krytycznej uwagi dodałeś/dodałaś sugestię – jak powinna wyglądać dobra odpowiedź?*

Zakończenie

- Omówienie zestawu zadań domowych nawiązujących do tematyki lekcji. Uczniowie mają do wyboru jedno z trzech ćwiczeń, których motywem jest samopoznanie. Zadania polegają na redakcji spójnej wypowiedzi pisemnej w formie listu do siebie – autoprezentacji nt. *Tyle wiem o sobie, ile mnie sprawdzono* lub w formie własnej definicji szczęścia pt. *Jestem naocznym świadkiem lotu chmur i ptaków, słyszę, jak trawa rośnie* lub w formie albumu z fotografiami opatrzonymi komentarzami, w którym zaprezentuje się własne sukcesy oraz osiągnięcia pt. *Mówię to wam ze swego nieznanego serca*.
- Udzielenie przez uczniów pisemnej odpowiedzi na cztery wybrane niedokończone zdania:

Dowiedziałem się, że...
Zaczynam się zastanawiać...
Zaskoczyło mnie, że...
Podobało mi się to, że...
Zaciekawiło mnie...
Myślę o...
W praktyce sprawdzę...
Nie rozumiem...

Uczniowie zapisują swoje odpowiedzi na formularzu. Wychodząc z sali lekcyjnej, uczniowie umieszczają formularze w skrzynce przy drzwiach o nazwie KSIZ – Konstruktywna Skrzynka Informacji Zwrotnych. Dzięki temu nauczyciel dostaje natychmiastową informację zwrotną, pozwalającą mu na bieżącą ewaluację swoich zajęć.

Ćwiczenia na lekcji

Ćwiczenie 1.

Ułóż, proszę, kryteria sukcesu – KSU – do pracy pisemnej w formie szkicu interpretacyjnego wiersza Wisławy Szymborskiej pt. *Minuta ciszy po Ludwice Wawrzyńskiej*.

Ćwiczenie 2.

Napisz, proszę, pracę pisemną w formie szkicu interpretacyjnego wiersza Wisławy Szymborskiej pt. *Minuta ciszy po Ludwice Wawrzyńskiej*. Odnieś się, proszę, w swojej pracy do ustalonych kryteriów sukcesu. *Temat szkicu brzmi: Tyle wiemy o sobie, ile nas sprawdzono.*

Ćwiczenie 3.

Napisz, proszę, konstruktywną informację zwrotną do pracy kolegów/koleżanek z grupy. Jej celem jest pozytywne wzmocnienie w formie oceny koleżeńskiej. Pamiętaj, że nie jest to zwykła pochwała, a konkretna informacja nawiązująca do ustalonych wcześniej kryteriów sukcesu. Zadanie wykonaj zgodnie z formularzem IZ:

Co jest w pracy dobre, co zostało zrealizowane?	Co wymaga poprawy, co nie zostało zrealizowane?
Co trzeba wzmocniać, jak nad tym pracować?	W jakim kierunku rozwijać się, gdzie podążać w pracy?

Ćwiczenie 4.

Sprawdź, proszę, czy napisana przez Ciebie informacja zwrotna do pracy pisemnej Twoich kolegów z grupy zawiera wszystkie elementy konstruktywnej oceny koleżeńskiej. Przeczytaj, proszę, swój kształtujący komentarz i odpowiedź:

1.	Czy zwracałaś/zwracałeś się do kolegi/koleżanki po imieniu?	TAK	NIE
2.	Czy napisałaś/napisałeś na początku jakąś pochwałę, jakiś komplement?	TAK	NIE
3.	Czy Twój komentarz dotyczył pracy kolegi/koleżanki (a nie samego kolegi/koleżanki)?	TAK	NIE
4.	Czy w Twojej ocenie jest więcej uwag pozytywnych niż negatywnych?	TAK	NIE
5.	Czy do krytycznej uwagi dodałaś/dodałeś sugestię – jak powinna wyglądać dobra odpowiedź?	TAK	NIE

Następnie zlicz punkty: za pozytywne odpowiedzi na pytania dodaj po dwa punkty. Jeśli ich liczba jest mniejsza od 10, trzeba poprawiać jeszcze nad swoją informacją zwrotną.

Zadanie domowe (do wyboru)

Zadanie nr 1.

Tyle wiem o sobie, ile mnie sprawdzono
Napisz, proszę, list do siebie, w którym dokonasz autoprezentacji. Uwzględnij po trzy Twoje cechy charakteru, temperamentu, osobowości: mocne – pozytywne, rozwojowe – negatywne oraz wyróżniające – nietypowe, tj. eksponujące poczucie własnej tożsamości/odrębności. Do każdej cechy podaj uzasadnienie w postaci opisu sytuacji, odwołania się do zdarzenia, zdania innych osób, doświadczenia, światopoglądu, zdobytej wiedzy, nauki, umiejętności, uczuć, relacji z innymi ludźmi, relacji ze światem itp. Pozytywna kreacja Twojego wizerunku powinna być wiarygodna, eksponująca poczucie własnej wartości, przekonanie audytorium do swojej osoby. Pozytywna kreacja w swojej pracy zachowaj formę listu, uwzględniając wszystkie cechy tej wypowiedzi. Bądź, proszę, otwarta/otwarty na pytania i na dyskusję po swojej autoprezentacji na forum zespołu klasowego!

Zadanie nr 2.

Jestem naocznym świadkiem lotu chmur i ptaków, słyszę, jak trawa rośnie
Stwórz, proszę, spójną wypowiedź w formie własnej definicji szczęścia. Twoja definicja ma być jednoznaczną charakterystyką szczęścia przez nadanie pojęciu cech właściwych. To także wskazanie znaczenia opisywanego wyrażenia, które ma dla Ciebie wymiar indywidualny. Odwołaj się, proszę, w swojej definicji do własnych doświadczeń, które mają stanowić ważny kontekst wypowiedzi. Pamiętaj, proszę, o zachowaniu wszystkich elementów formy gatunkowej definicji.

Ważne: Definicja powinna być czytelna, napisana przystępnym językiem, tj. w miarę możliwości bez stosowania specjalistycznego języka kompleksowa, czyli umożliwiająca czytelnikowi uzyskanie najważniejszych informacji na temat definiowanego przez Ciebie pojęcia.

Zadanie nr 3.

Mówię to wam ze swego nieznanego serca
Przygotuj, proszę, album z fotografiami opatrzonymi komentarzami, w którym zaprezentujesz własne sukcesy oraz osiągnięcia uwiecznione w obiektywie aparatu. Zadbaj o to, aby Twoje wypowiedzi były krótkie, treściwe, błyskotliwe oraz spójne. Ważne, aby komentarze w formie oraz w układzie stanowiły logiczny ciąg przyczynowo-skutkowy skorelowany z wybranymi fotografiami. Pamiętaj, że zadaniem autoprezentacji jest zrobienie dobrego wrażenia i przekonanie audytorium do swojej osoby. Pozytywna kreacja Twojego wizerunku powinna być wiarygodna, eksponująca poczucie własnej wartości, promująca własne atuty oraz kreatywna. Bądź, proszę, otwarta/otwarty na pytania i na dyskusję po swojej autoprezentacji na forum zespołu klasowego!